

Coloqui de la "xerrada" entre Peluquins y Cantimplora (astracanà no recomanable pera fetillers sanc d'horchata)

Ricart García Moya

Rodejats d'un grapat de disimulats escoltes, els protagonistes charren junt a la frontera del Ajuntament de Valencia. Fa aufegor, y la Cantimplora es dona aire en un palmito republicà.

Primer adolívit, en modals y sinse sanc

Cantimplora —¡Che, Peluquins, que'l espírit de Lenin te protegexca de l'extrema dreta!. Te veig botinflat y en el monyo paregut a, a... a una rata arbellonera. Tens que cuidar ta image pera que'l poble crega que mosatros som gent seria. Tens que tindre bona fama y presencia, com faig yo en la meua.

Peluquins —Mira quí parla, ullots de pachel, raere del canyaret del Palleter de la Nit, que fugía de bacores clevillaes y anava a tastar fruits tendres y prohibits per la moral. Si fera cas dels teus destarifos estaria varilla.

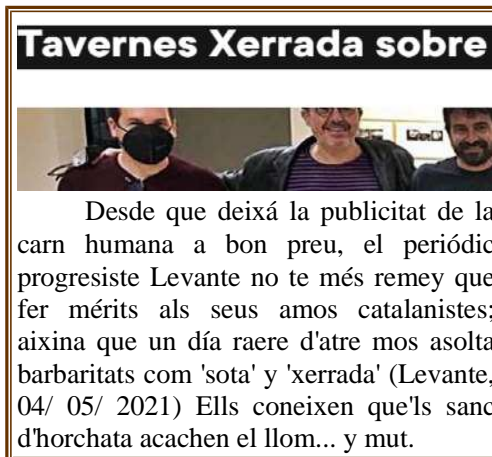
Cantimplora —Deixem, mante, lo del monyo y el co... ; no suem alquitrà y anem a lo important, la catalanisació del proletariat que mos paga, y prou be. Mira, en el diari subvencionat per mosatros (en dinés del poble, per supost), el catalá Levante, ya no tenen vergonya en asoltar barbaritats com 'sota'¹, en cónter del valenciá 'baix'. La gargallá eixía en una noticia de la tianuria Núria B. Bigné. Está clar, Peluquins, tenim al poble agarrat de les creílles, y més grogui que'l Bosé un disapte a l'hora del Rat Penat..

Peluquins —¡Redenya! Tens tota la rahó, Cantimploreta. Hui, per eixemple, nostre diari domesticat parla... ¡ja, ja, ja!, parla d'una "xerrada"² en Tabernes³, ¡je,je,je! ; y encá creuen els sanc d'horchata que'ls donem valenciá cult ¡ja, ja, ja!. Yo sempre he dit 'charrar', com els clásics, pero com soc fel colaboracioniste no'm pare en pallarofes.

Ara ve un intermig d'intermig, en efectes especials de botigueta dels chinos.

De sopte⁴, dalt del ramat d'una morera de cartó vert, en mig d'una ventolera de fum y pols, en quatre trons pera ambientar l'asunt y donar porega, ix l'espírit del flare carmelita Jaume Montanyés, prior del convent d'Onda per l'any 1565. El místic, en els hàbits mig arromangats, llansa flameraes per els ulls y, en veu de barranc, esbrama als pillots.

Flare Montanyés —¡No teniu vergonya ni esme, parella de chirivies, esteu aufegant al valenciá y, damunt, feu fachenda d'eixa ignominia!. Yo, que no soc de VOX ni del GAV, perque soc del sigle de Timoneda, asoles conec el clásic valenciá 'charrar', d'étim desconegut y parent dels italians *ciarrare*, *ciarlare*; occità *charrà* y cast. *charlar*. Y vos dic que, derivat del valenciá, en cat. tenen ara la corrupció *xerrar*: “acostumat a parlar y

Desde que deixá la publicitat de la carn humana a bon preu, el periódic progresiste Levante no te més remey que fer mérits als seus amos catalanistes; aixina que un día raere d'atre mos asolta barbaritats com 'sota' y 'xerrada' (Levante, 04/ 05/ 2021) Ells coneixen que'ls sanc d'horchata acachen el llom... y mut.

1 El cat. 'sota' ix en: "Johana, sota vigilancia policial" (Núria B.Bigné, diari Levante,30/04/ 2021)

2 Diari catalá Levante, 04/ 05/2021.

3 Cultisme etimològic del valenciá modern; del lletí *tabèrna*: “eixe mosot de Tabernes / que vosté li dona pa” (Relació que fa Anselmo de Catarroja, c.1790); “es deixá caure en el poble de Tabernes de Valldigna” (El Sueco, 07 /11/ 1847, p.135); “durli a Tabernes de Valldigna un plec” (El Tabalet, 1857, p.80); “les d'Alcublas y Tabernes / solen...” (Les criaes, llibrería La Campana, c.1850); “Tabernes Blanques” (Escrig: Dicc.1851); “Tabernes de Valldigna” (Escrig: Dicc.1851); “prou se coneixía qu'era Roc fill de Tabernes”(El tío Nelo, 22/ 11/ 1862, p.5); “estiguí en ama en Tabernes Blanques” (Bort, P.: La boniqueta, 1914, p. 3); “y un kilo cumplit de sofrasaes de Tabernes” (Soler: La casa misteriosa, 1917, p. 22), etc.

4 Adv. valenciá, del lletí *sūbīto*; equival a *enlora* y *rápít*; cat. *sobte*. Desde'l orige de la llengua es produí l'ensordiment de *-b-* per *-p-*, fora en el val. de Sent Vicent Ferrer o el cancelleresc: “sopte” (Llibre de Cort de Justicia de Valencia, a.1315, f.47)“e sopte lo tapará” (Ferrer, St. Vicent: Serm. II, 227, 7, c. 1400);“provarla sopte en...” (Archiu Reyne de Val. Prot. 1264, f.1 r.,any 1415); “nos desfá sopte” (Micer Johan, s. XV); “de sopte” (Fenollet: Hist. d'Alexandre, 1481); “m'has embolicat de sopte” (Borrás, J.: El Cullerot, Alacant, 1886, p. 11)

charrar” (Montanyés, J.: *Espill de ben viure*, 1559); “charrar” (Pou: *Thesaurus*, 1575)...; y comestic en el Paraís⁵ com ajudant de Sent Rorro, no asolte flastomíes... aixina que Deu vos guart, vos guart en el presili, gentola!

El Peluquins, cavilant quín sopar tindrà eixa nit, no fa cas del missatge filològic del reguinyós flare.

Peluquins —¡Che, Cantimplora patacona, eixe ruidó... ¿t'has tirat un tro?, ¿saps qué ha segut aixó? Com duc este peluquí de rabosa, no escolte be... ¿Cóm, que era un flaret que mos bonegava per chafar la llengua valenciana? ¡Au, cacau! Com asoles es espírit y no pot llevarnos els millons d'euros que mos embolchaquem, no li farem cas. ¡Que's vaja a pastar fanc eixe abresquillat!

Cantimplora —¡Quín cervell tens, paltrot de cansalá, pera'ls negocis!. Ple de melsa, alfarrases ahón está'l suc y chuples. Res te fica dels nyérvits, sempre que no t'arrapen els ideals o, més clar, que a fi de semana, mes y any aplegue l'aiguarrá de dinés que mos unfla les bolchaques. ¡Y, mentrestant, vixca la revolució y els panolis que mos aseguren vida de baldraga dasta que s'afonem en el clot!

Atre intermig del meló y drama

Rodant als protagonistes n'hia un jagantesc drapot de quatre barres, mentres la orquesta⁷ li pega masaes al bombo y l'orfeó de l'academia de catalá À Punt canta els 'Segadors', dirigit per Ramonet Ferrer en camalets. Raere d'un esclafit en sofre y fumagueres, ix una filera d'alfambrats del catalanisme industrial: el Chuplacabres, l'Home de Llanda Robellá, el Palleter de la Nit, donya Croqueta..., tot en maquencia, dasta que una manegá de feministes, paregudes a gallines de Gorga, es trenca el gargamell chillant lo de "¡Maricons d'Espanya, no pasareu" (crit de batalla que popularisá la sinyora de Morera, president de les Corts). Encabant⁸, la gorcha seguix a cárrec del Sifoner y Botifarra. Raere d'un respetuós silenci, junts y tots a una veu, incluits⁹ el Peluquins y Cantimplora, eixirán al vent del mon les lletres del humaniste de

5 **paraís** -del antiu persa *firdaws*, *pairidaēza*, eixiren corrupcions com el lletí *paradīsus*, oríge d'atre grapat de derivats com l'úngar *paradicsom*, l'albanés *parajsë*, l'antiu fr. *parevis*, finlandés *paratiise*, port. *paraíso* y valenciá *paraís*, present desde temps migevals y en tots els registres: en Pragmátiques valencianes del sígle XIV (fulles Bonsoms), en sermons de St. Vicent Ferrer (c. 1400), en clásics com Roig (*Espill*, 1460), en Roig de Corella, en el Blanquerna traduít al valenciá (a.1521), en la prosa de Lluís de Milá, en el ms. de la mort del Duc de Sogorb (a.1587), en Const. de la Univ. de Valencia, en prosa de l'artiacá de Morvedre Batiste Ballester...; per no fero llarc, dasta en llibrets de fogueres com el de la Foguera d'Alfons el Sabi d'Alacant, any 1952: cat. *paradís*, cast. *paraíso*, L'eixemple que seguix -equivalent al modern *en Paraís estiga, o que Paraís tinga-*, es desideratiu pera l'ánima del mort: “del noble sennor enfant don Manuel, que parays aja” (Archiu Hist. Mun. d'Elig, Ms. Privilegis, 1310, f. 64v); “porta del Parays” (Bib. Cat. F. Bonsoms 7163, Pragmática, Valencia, 1394.); “paraís” (Ferrer, S. Vicent: *Sermons*, III, pots octavam, c. 1413), etc.

6 Del lletí *rugītus*, en val. tenim *roido* o *ruido*, sust. germá del antiu fr. *ruit*, bearnés *arruit*, port. y cast. *ruido*, etc.; equival al cat. *soroll*, dut per floralistes catalaners del XIX. Es vocable clásic y modern valenciá: “ruhido, / crits” (Roig: *Espill*, 1460); “es lo roydo major que les nous” (Fenollar: *Proc. Olives*, 1497); “gran roydo, o gran rebombori” (Gaçull: *La Brama*, 1497); “ni fer ruido en...” (Const. Univ.de Valencia, 1611), etc.

7 **orquesta** -del grec-lletí *orchestra*. El sust. arcaic *orquestra* asoles aludix en valenciá al espay arquitectònic del antiu teatro grec: *theatron*, *proskenion*, *orchestra*, *balteus*, *frons scaenae*, etc. En val. may equival a orquesta de músics, 1ª doc.: “pero en la nit les orquestes / de la música en tot art” (Relació... a honor de Carlos Tercer, 1784). En catalá també teníen *orquesta*, dasta que ls de Fabra agarraren *orquestra* per 1915, pera alluntarse del vocable comú: “llums en tota la ciutat, / y, en los altars, orquestes” (Sento y Tito... lo feliz Part de Luisa de Parma, 1794); “les orquestes, / les donçaynes y tabals” (Rahonament... el Tio Cosme Nespla de Benifaraig, 1797)

8 Construcció morfosintáctica del val. modern, de la lloc. adv. *en acabant* > *encabant*: “encabant m'en aniré” (Capilla: *Cada ovella en sa parella*, 1868, p.14); “encabant... no se qué fer” (Colom y Sales: *L'Avarisia*, 1874, p.18); “encabant li entrarem” (Salvador, J.: *Una agüela verda*, 1876, p.8), etc.

9 Grafíes del val. modern: “incluint, incluír, incluí...” (Escrig: *Dicc.* 1851), “a fi de que no desaparega, l'ham

Pedreguer, Lluís el Sifoner: '¡Tinc un mànec de tres pams y mig, patachim, patacham... !'. Poc a poc, a ritme de sardana es despedix el grupo,¹⁰ cantant lo del 'Money, money, money'.

Segón adolívit, en la Real Senyera feta drap d'escurar el comú

Com tenim que aferrar dinés, res de cámbit. L'ambientació seguix la mateixa, davant del Ajuntament de Valencia. De dins ix en moviments mecánics, sinse girar molt la tótina, l'Home de Llanda Robellá y es ficá de cap o, en el seu cas, de cabot en el diálec.

Cantimplora —Escolte, sinyor cabut, canut ... ¡perdó, volía dir alcalde! ¿Qué voleu fer en eixe monolit que pareix un nap camític? M'han dit que'l voleu plantar ací ahon estem, en la Plaça del Ajuntament. ¿No será l'homenage mereixcut al meu Icardi, el progresiste Palleter de la Nit?

Llanda Robellá —No, alabansiosa alcarnella, asoles es atre andaluvi pera afonar la image de Valencia y cremar dinés del contribuyent. Encá que podem ferli una inscripció, si t'apetix fer recort públic de...

Peluquins —Deixeuse dels valors democrátics d'Icardi. Lo únic que volem, pansida Cantimploreta, es catalanisar en llibertat. ¿a que's bonico? En nostre periódic Levante llixc "duana",¹¹ y aixina chafem al valenciá 'aduana',¹² cultisme etimològic del semític *ad-diwana*; y heu fem en llibertat. Encá te més pelendengues esta atra noticia: «nascudes a Eivissa» (Levante, 05-05-21). En valenciá tindríem: «naixcudes en...», pero aprofitem nostra llibertat pera prohibir eixe dialecte incult.

Llanda Robellá —Yo, catalá de naiximent e ideología, estic d'acort en que's prohibixca aixó que parlen els 'Vicentes' de Valencia. Tenim que batallar pera que la Gran Catalunya aplegue dasta la Vereda del Reine en Beniel. Mentres, guanyant millons, seguirén fent baldories pera'ls panolis. Que tinguen total llibertat pera rahonar del Lim y l'estadi del Valencia CF., les Falles en nohembre, la paella de gudari en chistorra, l'aigua del Tajo y no la del Ebre, la Rociito Fallera Major, ¿qué més ensomiaría este bon poble traquer y paeller?

Peluquins —Tot va be, chorovits, mentres dins de les escoles donem el catalá, no valenciá. Además, els chiquets veuen dins d'elles la Real Senyera feta drap de netejar el comú, trencá, desfeta, en taques y plena de runa. Aixina, per eixemple, fan els mestres del modélic CEIP 'Pedro Duque' d'Alacant. Tenen llibertat pera fero, sempre que no siga a la de quatre barres que'ls catalans furtaren a Aragó; eixá es sagrá, y... ¡Uey, per eixe cantó venen uns..., uns borrachots arrastrapeus fent esens y monyigotaes...!.

En eixe moment ix la moixiganga¹³ o muixeranga del vehinat, porque'ls colaboracionistes han fomentat eixa bufalagamba per tots els puestos, com si fora algo relligiós y fonamental. De la molá de mamarrachos y

incluit" (Gadea: Tipos, 1908, p. 408); "se vorán incluits en..." (La Traca, 21 de septembre de 1912, p.1); "en alló, tot se incluíx" (Academia de Valencia, 2 febrer 1704, p. 79), etc.

10 Del it. *gruppo*, que doná el val. y castellá 'grupo'. La grafía més etimològica trencá l'anfibología en 'grup', nom valenciá del cast. '*difteria*'; aixina, parlant de fotografíes: "va traure un grupo de tots els presents" (El tío Nelo, 22/03/ 1862, p.5)

11 'De duanes i contraban' (Levante, 05/ 05/ 2021)

12 Del árap *ad-diwana*: "del dret de la aduana" (Ms. Dietari Porcar, 30 de maig 1614); "la Aduana, com es Casa Real, estará / feta a les mil maravelles" (Coloqui... que tingueren Vadoro el Cert de Paterna, 1802); "les tartanes de regal poden pasar més avant de l'Aduana del Grau" (El tío Nelo, 16 agost 1862, p.6); "et feren el cap roig / contra un rincó d'Aduana" (Palanca: La Ballá de Sen Fransés, 1868, p.20); "a un administraor d'Aduanes; pero la veritat..." (Bernat, Lluís: El terreno del honor, 1894, p.20); "el marchamador de l'aduana se fa un barril de servesa" (La Chala, 26 de juny 1926, p.1); "pareix la aduana: no deixa pasar res" (Barchino, P.: El cuquet del carinyo, 1932, p.7); "Front lo Portal... L'aduaneta" (Relació... en la vinguda de ses Magestats, 1802), etc.

13 "moixiganga: desde muy antiguo en Valencia... especie de juegos de Alcides... una pirámide colosal compuesta de hombres sostenidos unos en los hombros de otros. Se efectuaba de noche y sostenían los Hércules hachas encendidas. Hoy ... los *giquets de Valls* que modernamente han resucitado esta costumbre entre los catalanes" (Escrig: 1887); "moixiganga: cualquier cosa ridícula" (Escrig: Dicc. 1887); "cuánta moixiganga... ¡als lladres!" (Del porrat de Sent Antoni, 1887, p. 9); "que presidix esta moixiganga ridícula" (La Traca, 23 agost 1913), etc.

trompellots ix el Chuplacabres que, fostrotechant¹⁴ sa llengua, diu al tertulians:

En el CEIP 'Pedro Duque' d'Alacant, cumplint el protocol del Tripartit de la Generalitat, els porcaters miserables inmersors, desde l'inici del Curs, s'han burlat del símbol de la Real Senyera, baix l'amparo y carcallaes dels catalanistes inspectors de Marzà, Mónica Oltra y Chimo Puig.

Chuplacabres Pedagógic —¡Yeeea, bolcheviquís de bolchacó, mireu estes fotografíes y encabant em direu si soc un soca que no aprofite pera res!. Es el millor CEIP d'Alacant, el 'Pedro Duque' (per l'astronauta del dotor *Cum Fraude*). Abanda del pur catalá del IEC y sa mascota AVLL que impartixen als chiquets, allí cumplixen el protocol (¡perdó, protocol!) de les banderes, com está a la vista. Eixa que l'extrema dreta diu Real Senyera la trencaren y penjaren d'un sogall desfargalat. Desfeta y foradá, hui apenes queda un escachet de tela. Els inspectors (comisarís que envíe de nostra Consellería), han comprovat que, abans de penjarla, es torcaren el cul, el pardal y es mocaren, encá que no se'n quín orde heu feren; si primer els mascles, les femelles, els trans o els trens, ¡che, no m'aclarixc en tanta varietat del melic pera baix!.

EPÍLEC DE CAIXÓ Raere de donar les gracies al Chuplacabres per fomentar l'autoodi a la Real Senyera, la conillá dels Peluquins, Cantimplora y l'Home de Llanda Robellá comencen a ballar sardanes y cantar l'himne progresiste del Sifoner: '¡Tinc un manec de tres pams y mig, tararí, tarará...!'. A lo llunt, prou llunt, s'escolta la veueta del Palleter de la Nit, que diu: '¡Y yo també!'; y Cantimploreta li contesta: '¡Ya heu sabía, nano!.

(Continuará despusdemá o cuansevol espraeta que tinga ganes y ánimo¹⁵ ...)

14 Qui parla rápit y a bots, del ball foxtrot: "... me fostrotecha la llengua" (Sendin: Tonica la del llunar, 1926)

15 **ánimo** —cultisme, del lletí *ánimus*; sust. clásic del val. cult; fora d'algún cas d'*ánim* per descuit o manipulació, s'ha mantingut la morfología clásica en *-o*, dasta la prostitució floralista: "ánimo" (Martorell: Tirant, c. 1460); "ab ánimo reposat ... de tan flach ánimo... alegrar lo ánimo" (Esteve: Liber, 1472); "home de poc ánimo" (Pou: Thesaurus, 1575). Hui está prohibit per el fascisme expansioniste, siga en l'Ajuntament del Home de Llanda o en CEIP Pedro Duque d'Alacant.